

Форма № 09/18

Затверджена рішенням вченої ради

ІДГУ від 30.08.2018 р., протокол

№ 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ

Протокол № 4 від 15.01.2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисидентський епістолярій: літературознавчий і методичний аспекти
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(цифра і назва галузі знань)

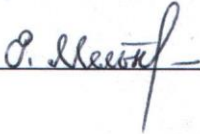
спеціальність 014 Середня освіта (014.01 Українська мова і література)
(код і назва спеціальності)

освітня програма Середня освіта: українська мова і література

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

 (Р. М. Мельникова)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української мови і літератури
протокол № 4 від 20.12.2019р.

Завідувач кафедри

 (А. О. Колесников)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету

 (І. Б. Циганок)

Розробник програми:

Райбедюк Галина Богданівна, кандидат філологічних наук,
професор кафедри української мови та літератури.

Рецензент програми:

Томчук Олег Федорович, кандидат філологічних наук, доцент
кафедри загального мовознавства слов'янських мов та світової
літератури.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	28	8
Модуль: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 7-8	Семінарські заняття:	
	20	4
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 24 - самостійна робота: 36	Консультації:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: специфіка літературознавчої інтерпретації епістолярного тексту та методика використання листів письменників у процесі вивчення української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах.

Метою вивчення дисципліни є з'ясування особливостей епістолярію дисидентів у зв'язку з художньою творчістю та встановлення шляхів його методичної адаптації відповідно до чинних програм української літератури.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін: вступ до літературознавства, історія української літератури ХХ століття, історія України, культура мови та стилістика, сучасна українська мова, теорія літератури.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами: історія, філософія, естетика, психологія, мовознавство, психолінгвістика, соціологія, політологія, правознавство, культурологія.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. **Знання:** мати фундаментальні знання в галузі філології (основні концепції, знакові праці з гуманітарних наук українських та європейських учених); знати сучасні наукові методи філологічних досліджень та методики навчання української літератури в різних типах освітніх закладів, традиційні та новітні технології інтерпретації епістолярної спадщини письменника в контексті літературної доби та в межах індивідуальної естетики.

2. **Уміння:** використовувати професійно-профільовані знання, уміння й навички дослідження літературних явищ, вирішувати практичні завдання в галузі філології та методики навчання української літератури в процесі опанування епістолярною спадщиною письменника як джерелом вивчення його життєпису.

3. **Комунікація:** планувати й організувати навчальну діяльність учнів на заняттях і в позааудиторній роботі; активізувати їх самостійну діяльність і наукову творчість у процесі вивчення

літературних тем; виховувати толерантне ставлення до інших думок і формувати навички вести навчальний діалог і ефективно організовувати співпрацю з колективом.

4. *Автономність та відповідальність*: володіти навичками об'єктивного аналізу навчально-виховних ситуацій; визначати й вирішувати педагогічні завдання та формувати судження про використання професійно орієнтованих загальнотеоретичних знань з української літератури та методики її навчання; здійснювати самоконтроль, самооцінку та саморегуляцію в процесі навчальної діяльності.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Парадигма наукового дослідження письменницького епістолярію	8	4	4				8		1	1				14
2.	Інтелектуальний нонконформізм в Україні в 60–70-х рр. ХХ ст.	2	2	-				6		1					10
3.	Літературне дисидентство як феномен політики й феномен мистецтва слова	4	4	-				10		1					12
4.	Специфіка в'язничного листування	8	4	4				6		1	1				14
5.	Жанровий і змістовий виміри «таборової» кореспонденції	16	8	8				18		2	1				28
6.	Дисидентський епістолярій у шкільному вивченні	10	6	4				20		2	1				26
Проміжний контроль								4							4
Разом:		48	28	20				72		8	4				108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5. 1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема № 1. Парадигма наукового дослідження письменницького епістолярію.

Епістолярій як вагоме першоджерело для рецепції художнього світу письменника, документальний матеріал для вивчення його біографії, оригінальний чинник для з'ясування

багатогранності духовного життя митця, індивідуальних особливостей його мислення, творчої манери. Позитивні зрушення в галузі теорії епістолографії, розробка оригінальних методик аналізу різних видів епістол (приватна кореспонденція, художні листи, відкриті листи тощо) у працях науковців останніх десятиліть (Г. Мазохи, С. Кіраля, М. Коцюбинської, В. Кузьменка, О. Рарицького й ін.). Листи як об'єкт дослідження різних галузей наукового студіювання (літературознавства, епістології, історії, філософії, психології, психолінгвістики, культурології тощо). Різні рівні вивчення письменийого епістолярію: жанровий, проблемно-тематичний, хронологічний та ін. Полістильовий характер епістоли (синтез кількох стилів: розмовного, публіцистичного, художнього, ділового). Синергетична основа епістолярію.

Тема № 2. Інтелектуальний нонконформізм в Україні в 60–70-х рр. ХХ ст.

Суспільно-політичні та культурно-мистецькі передумови виникнення дисидентського руху в Україні. Формування нонконформістської позиції в середовищі творчої інтелігенції. Офіційні (державні) форми нейтралізації бунтівливого мислення шістдесятників. Державна політика в галузі літератури як чинник нонконформізму. Протистояння та «прямостояння» (В. Стус) шістдесятників-інакодумців. Резонансні розправи з непокірними шістдесятниками. Рух опору в Україні. Перший колективний виступ дисидентів. Інтелектуальний нонконформізм в Україні в 60–70-х рр. ХХ ст.: культурно-історичний аспект. Перший «покіс» інакодумців, його наслідки. «Генеральний погром» нонконформістів. Український самвидав як альтернативна складова літературного процесу 1960–70-х рр. Українська Гельсінська спілка в русі опору інакодумців. Місце і роль ПЕН-клубу в боротьбі за свободу слова. Художні, публіцистичні, мемуарні твори репрезентантів дисидентського кола митців; місце літературного дисидентства в суспільно-громадському та культурно-мистецькому житті України періоду 1960-80-х рр.

Тема № 3. Літературне дисидентство як феномен політики й феномен мистецтва слова.

Українське літературне дисидентство: суспільно-політична позиція й літературна концепція. Наукова правочинність дефініції «літературне дисидентство»: дискусійність проблеми. Філософський автопортрет дисидентства. Християнсько-екзистенційне окреслення етики в'язнів сумління. Джерела естетичної концепції дисидентів. Суспільний протест як одна із складових естетичного та етичного кодексу дисидентів. Пафос стоїцизму як філософська основа творчості. Параметри художнього світу дисидентів. Художня творчість поетів-дисидентів: модули індивідуальної репрезентації: культурологічна парадигма художньої творчості І. Світличного; автентичність буття як прояв самототожності В. Стуса, морально-етична та екзистенційно-національна проблематика в художній творчості поета; фольклорно-міфологічна закоріненість лірики І. Калинця; космізм художнього мислення М. Руденка; усепроникність національного духу в авторському тексті Т. Мельничука; синтез релігійної філософії та агіографічної літературної традиції у творчій практиці С. Сапеляка.

Тема № 4. Специфіка в'язничного листування.

Листування українських поетів-дисидентів у контексті національної епістолярної традиції. Епістолярій як новий жанр «табірної» літератури в умовах більшовицьких таборів для політв'язнів. Відображення трагічного сум'яття авторів листів в умовах заідеологізованих стандартів життя й творчості, глибокої психологічної інтроспекції. «Табірний» епістолярій як свідчення моральної стійкості, особистісної та національної гідності в'язнів сумління. Естетичне самоозначення дисидентів крізь призму епістолярію. Цензура й самоцензура таборового листування, зумовлена нею потреба максимальної зосередженості адресата, необхідність домислу, реконструкції думки автора. Висока інформативність листів дисидентів про себе й тоталітарну добу. Листи як єдиний спосіб комунікації зі світом, шляхом заявити про свою присутність у літературному процесі, в громадському житті, унікальне знаряддя спілкування з різними адресатами й виповідання себе самого. Потужна морально-етична еманация таборових листів, їх своєрідний архівний статус як засобу збереження й передачі на

волю художніх творів, перекладів, літературно-критичних студій, публіцистичних виступів. Підтекстова сфера письма як усвідомлений з огляду на буттєву ситуацію стиль адресанта.

Тема № 5. Жанровий і змістовий виміри «таборової» кореспонденції.

Жанрова парадигма таборового листування (лист-есе, лист-щоденник, лист-рецензія, лист-дискусія, лист-сповідь). Типологічна близькість до щоденників, художніх творів, наукових рефлексій. Приватна кореспонденція як «біографія душі» (В. Стуса). Педагогічний дискурс («Листи до сина» В. Стуса, «Листи до Марієчки» І. Сокульського, листи В. Чорновола до синів Тараса й Андрія, І. Світличного до племінника Яреми, М. Горбала до сина Андрія та ін.). Листи до рідних та друзів. Відкрите листування в системі дисидентської комунікації. Відкритий лист як «індикатор епохи», його публіцистичне звучання. Жанри (листи-протести, листи-звернення, листи-заяви) та функції відкритого листування (вплив на суспільну думку, активізація населення і контрольних органів у вирішенні певної важливої для суспільства проблеми). Односторонній характер відкритої дисидентської кореспонденції. Специфічні засоби контакту-діалогу комунікантів (своєрідна структура), громадсько-політичні тематичні домінанти, змістові модули викривального характеру, мовностилістичні ознаки етикетних формул. Епістолярний образ колективного автора як виразника світоглядних орієнтирів покоління та увиразнення духу доби. Протестні колективні відкриті листи («Лист творчої молоді Дніпропетровщини» на захист роману «Собор» Олеся Гончара та його однодумців). Літературна проблематика й позиціонування себе як незалежного митця. Літературно-критичний дискурс в епістолярії. Художній лист: змістовий і мовностилістичний виміри. Національна спрямованість, україноцентризм адресатів таборових листів. Гуманістичний етос відкритої кореспонденції. Взаємозв'язок епістолярію дисидентів із їх художньою творчістю.

Тема № 6. Дисидентський епістолярій у шкільному вивченні.

Можливості шкільного курсу української літератури для вивчення епістолярної спадщини в історико-літературному й теоретичному аспектах; критерії відбору епістолярних матеріалів для поглибленого опанування письменницьких біографій та особливостей літературної епохи. Епістолярій митців слова у чинних програмах української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах. Листи В. Стуса в програмі української літератури для 11 класу в частині «Для самостійного (додаткового) читання (профільний рівень, 2017 р.; рівень стандарту, 2018 р.) та «Листи до матері з неволі» В. Марченка (рівень стандарту, 2018 р.). Листи В. Марченка як свідчення епохи та «ключі» до читання епістолярію як жанру в частині «Читацький практикум» і «Суспільний та мистецький контекст» програми «Українська література» (10-11 класи, профільний рівень, 2017 р.). Доцільність залучення епістолярних матеріалів до опанування теми «Дисиденти», текстуального вивчення творчості В. Стуса та самостійного читання поезії І. Калинця, а також до різних видів позакласної роботи, спрямованої на виховання національної самосвідомості учнів. Інтеграційні форми засвоєння епістолярію як важливого джерела вивчення життєпису письменника.

5. 2. Тематика семінарських занять.

Тема № 1. Епістолярій письменника як об'єкт літературознавчих досліджень.

Тема № 2. Поетика епістолярного тексту.

Тема № 3. Відкриті листи як вияв авторської позиції в умовах тоталітаризму.

Тема № 4. Особисте й суспільне в приватній кореспонденції дисидентів.

Тема № 5. Літературно-критичний дискурс у листах дисидентів.

Тема № 6. Архівний статус в'язничних листів В. Стуса.

Тема № 7. Листи з «Парнасу» І. Світличного як художній текст і документальне джерело.

Тема № 8. Листи до матері з неволі» В. Марченка в парадигмі «табірної» прози.

Тема № 9. Листи В. Стуса у чинних програмах української літератури: методологічні засади та методика вивчення.

Тема № 10. Дослідницька діяльність школярів під час роботи з письменницьким епістолярієм.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)	Форми звітності
1.	Підготовка до семінарських занять	20	16	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	6	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань:			
	- конспектування першоджерел;	10	22	Конспект
	- опрацювання наукових статей;	10	18	Анотації наукових статей
	- вивчення понятійно-термінологічного апарату;	8	12	Глосарій
	- підготовка конспекту уроку;	10	18	
	- підготовка плану-конспекту позакласного заходу	10	16	План-конспект План-конспект
	Разом	72	108	

Перелік першоджерел для конспектування

1. Зіновська А. Відкрите листування письменників як вияв авторської свідомості в умовах тоталітаризму / А. Зіновська // Київська старовина. – 2004. – № 2. – С. 86-90.
2. Котяш І. Теоретико-методологічні засади вивчення епістолярію [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stationline.org.ua/pedagog/106/18862-teoretiko-metodologichni-zasadi-vivchennya-epistolaryiyu.html>.
3. Ляхова Ж. Т. Теоретичні питання дослідження епістолярію українського письменства / Ж. Т. Ляхова // Третій Міжнародний конгрес українців / Літературознавство. – Харків, 1996. – С. 85-91.
4. Мазоха Г. С. Про методологію досліджень епістолярної спадщини письменників / Г. С. Мазоха // Філологічні семінари : Літературознавчі методології : практика і теорія. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2004. – Вип. 7. – С. 67-76.
5. Мазоха Г. С. Теоретичні засади дослідження письменницького епістолярію [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [file:///D:/User/Downloads/vluf_2013_2\(1\)_26.pdf](file:///D:/User/Downloads/vluf_2013_2(1)_26.pdf).
6. Петриченко Н. Г. Пізнавальне й виховне значення епістолярної спадщини художників слова / Н. Г. Петриченко // Українська мова і література в школі. – 2005. – № 8. – С. 35-41.
7. Петриченко Н. Г. Організація дослідницької діяльності школярів під час роботи з письменницьким епістолярієм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ukrlit.net/article1/1932.html>.
8. Райбедюк Г. Б. Дисидентський дискурс в українському літературному процесі 60–80-х років ХХ століття / Г. Б. Райбедюк // Бахмутський шлях. – Луганськ, 2010. – № 1-2. – С. 153-160.
9. Томчук О. Епістолярій письменника і проблеми сучасної біографістики // Наукові записки. Серія: «Філологічна». – Острог: Національний університет «Острозька академія», 2013. – Вип. 32. – С. 269-280.

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

1. Глушковецька Н. А. Етико-естетичний та педагогічний універсум епістолярію Василя Стуса (за матеріалами листів до сина) / Н. А. Глушковецька // Наукові записки. Серія «Філологічна».

- Остріг : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2011. – Вип. 21. – С. 142-149.
2. Колошук Н. Г. Епістолярій як нова форма «табірного жанру». Валерій Марченко, «Листи до матері з неволі» // Колошук Н. Г. Табірна проза в парадигмі постмодерну монографія / Н. Г. Колошук. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. у-ту ім. Лесі Українки, 2006. – С. 375-401.
3. Коцюбинська М. Х. Епістолярна творчість Василя Стуса // Коцюбинська М. Х. Мої обрії : в 2-х т. / М. Х. Коцюбинська. – К. : Дух і літера, 2004. – Т. 2. – С. 163-184.
4. Мазоха Г. С. «Між співами тюремних горобців» (Багатофункціональні листи українських письменників з неволі 70-80-х рр. ХХ ст.) / Г. С. Мазоха // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія : Слов'янська філологія. – 2006. – Вип. 276-277. – С. 128-133.
5. Райбедюк Г. Б. Василь Стус та Ірина Калинець: грані взаєморецепції / Г. Б. Райбедюк // Василь Стус: життя, ідеологія, творчість, соціополітичний і літературний контекст: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої вшануванню пам'яті відомого українського поета, перекладача, літературознавця і правозахисника. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. – С. 113-117.
6. Райбедюк Г. Б. Мемуарний образ Василя Стуса / Г. Б. Райбедюк // Наш український дім: науково-популярний часопис для вчителів України та діаспори. – Ніжин, 2014. – № 1. – С. 35-40.
7. Рарицький О. А. Подвиг вірності : образ дружини в епістолярії Івана Світличного / О. А. Рарицький // Науковий збірник : до 80-річчя з дня народження Івана Світличного. – Луганськ : Глобус, 2010. – С. 101-117.
8. Соболь В. О. Листування Василя Стуса в контексті української літературної епістолярної традиції / В. О. Соболь // Актуальні проблеми української літератури і фольклору : наук. зб. – Донецьк : вид-во Донецького національного університету, 2002. – Вип. 6. – С. 203-209.

*План-конспект уроку / позакласного заходу
(за матеріалами дисидентської кореспонденції)*

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю* – семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю* – модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю* – залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, якість виконання індивідуального завдання у вигляді *плану-конспекту уроку / позакласного заходу* (за матеріалами дисидентської кореспонденції).

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два завдання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння студентом теоретичними проблемами, пов'язаними із методологічною ситуацією в сучасному літературознавстві та методиці літератури, та виявити практичні навички інтерпретації епістолярного тексту в парадигмі літературознавчої антропології.

Зразок варіанта модульної контрольної роботи:

1. З'ясувати особливості відкритої кореспонденції письменників-дисидентів.
2. Створити методичну модель вивчення регламентованого програмою листа письменника в контексті його художньої творчості.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів:

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	Зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Студент		
5 балів	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
4 бали	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Студент	
3 бали	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
2 бали	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
1 бал	студент володіє навчальним матеріалом частково	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача
0 балів	студент не володіє навчальним матеріалом	не спроможний виконувати практичних завдань завдання без допомоги викладача

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Глосарій	5
План-конспект уроку	5
План-конспект виховного заходу	5

Критеріями оцінювання *анотації наукових статей* є вміння студента стисло визначити ключові позиції, які викладені автором у статті. Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу. *Глосарій* теми оцінюється відповідно до повноти теоретико-методологічного забезпечення інтерпретації епістолярного тексту та його методичної адаптації. Оцінювання *плану-конспекту* уроку/позакласного заходу здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність структури й змісту уроку, виконання поставлених автором завдань, відповідність змістовим лініям чинних програм української літератури та врахування компетентнісної спрямованості навчання, здатність узагальнювати на основі опрацювання теоретичного та епістолярного матеріалу ідейно-змістові та жанрові ознаки письменницької кореспонденції, володіння технологією її засвоєння на уроках (позакласній роботі) української літератури, грамотність (граматична та стилістична) письмового оформлення плану-конспекту.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критично аналізувати теоретичний і матеріал та здійснювати фахову інтерпретацію епістолярного тексту, вміння наводити аргументи, ілюстрації листів, робити логічні самостійні висновки.

8. 5. *Критерії оцінювання під час підсумкового контролю (залік):*

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

**9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ,
ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА**

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10. 1. Основні джерела

1. Горинь М. М. Листи з-за ґрат / М. М. Горинь. – Харків : Харківська правозахисна група, Фоліо, 2005. – 288 с.
2. Історія української літератури ХХ століття : у 2 кн. / За ред. В. Г. Дончика. – К. : Либідь, 1998. – Кн. 2 : Друга половина ХХ ст. : [підручник]. – 456 с.
3. Калинець І. О. Зібрання творів : у 8в т. / І. Калинець. – Львів : Сполом, 2015. – Том додатковий : Метелики над могилою : листи, спогади, неопубліковані твори у попередніх томах. – 514 с.
4. Касьянов Г. В. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х років / Г. В. Касьянов. – К. : Либідь, 1995. – 224 с.
5. Коцюбинська М. Х. Зафіксоване і нетлінне : роздуми про епістолярну творчість / М. Х. Коцюбинська. – К. : Дух і літера, 2001. – 299 с.
6. Листи Тараса Мельничука до Степана Пушика та Павла Добрянського // Березіль. – 2003. – № 1-2. – С. 71-134.
7. Мазоха Г. С. Український письменницький епістолярій другої половини ХХ століття : жанрово-стильові модифікації : [монографія] / Г. С. Мазоха. – К. : Міленіум, 2006. – 344 с.
8. Марченко В.°В. Листи до матері з неволі. / В. В. Марченко. – К. : Фондація ім. О. Ольжича, 1994. – 500 с.
9. Петриченко Н. Г. Методика використання епістолярних матеріалів у процесі вивчення української літератури : [дис. ... на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук] / Н. Г. Петриченко. – К., 2003. – 183 с.
10. Райбедюк Г. Б. Вивчення творчості українських поетів-дисидентів : [навчально-методичний посібник] / Г. Б. Райбедюк. – Ізмаїл : РВВ Ізмаїльського державного гуманітарного університету, 2012. – 540 с.
11. Рарицький О. А. Партитури тексту і духу (Художньо-документальна проза українських шістдесятників / [монографія] / О. А. Рарицький. – К. : Смолоскип, 2016. – 488 с.
12. Сапеляк С. Є. Листи. Щоденникові нотатки // Сапеляк С. Є. І каміння те стало хлібами... : Спогади, листування, нотатки із щоденника : у 3-х т. / С. Є. Сапеляк. – Харків : Майдан, 2011. – Т. 3. – С. 211-274.
13. Світличний І. О. Голос доби : Листи з «Парнасу» : у 2 кн. / І. О. Світличний. – К. : Сфера, 2008. – Кн. 2. – 424 с.
14. Світличний І. О. Голос доби : Листи з «Парнасу» : у 2 кн. / І. О. Світличний. – К. : Сфера, 2001. – Кн. 1. – 544 с.
15. Сокульський І. Г. Листи до Марієчки : вибране листування (1981-1987) / І. Г. Сокульський. – Дніпропетровськ : Січ, 2000. – 87 с.
16. Сокульський І. Г. Листи на світанку / І. Г. Сокульський. – Дніпропетровськ : Січ, 2001. – Кн. 2 : епістолярна спадщина 1983–1988 років, документи, фотографії. – 2001. – 508 с.
17. Стус В. С. Твори : у 6 т., 9 кн. / В. С. Стус. – Львів : Просвіта, 1997. – Т. 6 (додатковий). – Кн. 2 : Листи до друзів та знайомих. – 262 с.
18. Стус В. С. Твори : у 6 т., 9 кн. / В. С. Стус. – Львів : Просвіта, 1997. – Т. 6 (додатковий). – Кн. 1 : Листи до рідних. – 496 с.

19. Стус Д. В. Василь Стус : життя як творчість / Д. В. Стус. – К. : Факт, 2005. – 368 с.
20. Стус Д. В. Осягнення долі / Д. В. Стус // В. С. Стус. Листи до сина. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2002. – С. 3-6.

10. 2. Допоміжні джерела

1. Гажа Т. П. Українська літературна мемуаристика другої половини ХХ століття : [навчальна програма й методичні матеріали для студентів філологічного факультету] / Т. П. Гажа. – Харків, 2008. – 30 с.
2. Гель І. А. Виклик системі : український визвольний рух другої половини ХХ століття / І. А. Гель. – Львів : Часопис, 2013. – 392 с.
3. Загоруйко Н. А. Літературно-естетичний дискурс таборового епістолярію українських шістдесятників : [дис. ... канд. філол. наук] / Н. А. Загоруйко. – Кам'янець-Подільський, 2012. – 195 с.
4. Зайцев Ю. Дисиденти : опозиційний рух 60–80-х рр. Ю. Зайцев // Сторінки історії України ХХ століття : [посібник для вчителів] / Заг. ред. С. В. Кульчицького. – К. : Освіта, 1992. – С. 195-235.
5. Захаров Б. Нарис історії дисидентського руху в Україні: 1956–1987. – Харків : Фоліо, 2003. – 144 с.
6. Історія України від найдавніших часів до сьогодення : збірник документів і матеріалів. – К.; Чернівці : Книги – ХХІ, 2008. – 1100 с.
7. Калинець І. М. Автобіографічний триптих / І. М. Калинець // Калинець І. Слово триває : Поезії. – Харків : Фоліо. – С. 19-24.
8. Коцюбинська М. Х. Епістолярна панорама шістдесятих / М. Х. Коцюбинська // Київська старовина. – 2000. – № 2. – С. 71-83.
9. Кузьменко В. І. Письменницький епістолярій в українському літературному процесі 20–50-х років ХХ ст. [монографія] / В. І. Кузьменко. – К. : Просвіта, 1998. – 305 с.
10. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І. Ковалів]. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – Т. 1. – 624 с.
11. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. [авт.-уклад. Ю. І. Ковалів]. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – Т. 1. – 608 с.
12. Луцький Ю. Листування з Євгеном Сверстюком / Ю. Луцький. – Балтимор : Торонто : Смолоскип, 1992. – 89 с.
13. Ляхова Ж. Т. Історія української епістології : дослідження та видання епістолярної спадщини / Ж. Т. Ляхова // Слово і Час. – 2006. – № 6. – С. 70-81.
14. Мазоха Г. С. Письменницький епістолярій як теоретико-літературна проблема / Г. С. Мазоха // Київська старовина. – 2004. – №1. – С. 105-110.
15. Мазоха Г. С. Лист як об'єкт літературознавчого дослідження // Вісник Київського славістичного ун-ту. – Серія: Філологія. – №16. – К.: КСУ, 2003. – С.53-60.
16. Морозова Л. І. Письменницький епістолярій у системі літературних жанрів : [дис. ... канд. філол. наук] / Л. І. Морозова. – К., 2007. – 223 с.
17. Петриченко Н. Г. З історії письменницького епістолярію // Українська мова і література в школі. – 2005. – № 7. – С. 27-31.
18. Політичні протести й інакодумство в Україні (1996-1990) : Документи і матеріали / Упоряд. В. М. Даниленко. – К. : Смолоскип, 2013. – 736 с.
19. Райбедюк Г. Б. Націософські ідеї Івана Огієнка в науково-художньому дискурсі Ірини Калинець / Г. Б. Райбедюк // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта : науковий збірник : серія філологічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018. – Вип. XV. – С. С. 230-237.
20. Райбедюк Г. Б. Олесь Гончар і письменники-нонконформісти : проблеми взаєморецепції / Г. Б. Райбедюк // Рідний край : науковий, публіцистичний, художньо-літературний альманах. Філологічні науки. – 2018. – № 1 (38). – С. 118-122.

21. Русначенко А. М. Народ збурений : Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Литві, Латвії, Естонії у 1940–1980 рр. А. М. Русначенко. – К. : Університетське видавництво «Пульсари», 2002. – 519 с.
22. Рух опору в Україні : 1960–1990. Енциклопедичний довідник / Голов. ред. О. Зінкевич. – К. : Смолоскип, 2010. – 804 с.
23. Словник тропів і стилістичних фігур / [авт.-уклад. В.Ф. Святовець]. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 176 с.
24. Тарнашинська Л. Б. Українське шістдесятництво : профілі на тлі покоління (історико-літературний та поетикальний аспекти) / Л. Б. Тарнашинська. – К. : Смолоскип, 2010. – 632 с.
25. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція : [монографія] / Г. Л. Токмань. К. : Міленіум, 2002. – 320 с.
26. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : [підручник] / Г. Л. Токмань. К. : ВЦ «Академія», 2012. – 312 с.
27. Українська Громадська Група сприяння Гельсінкських угод : в 4 т. – Харків : ТОВ «Видавництво “Права людини”», 2016. – Т. 1 : Особистості. – 208 с.
28. Українська Громадська Група сприяння Гельсінкських угод : в 4 т. – Харків : ТОВ «Видавництво “Права людини”», 2016. – Т. 3 : Документи і матеріали. – 240 с.
29. Чорновіл В. М. Твори : у 10-ти т. / упоряд. Валентина Чорновіл; передм. М. Косів / В. М. Чорновіл. – К. : Смолоскип, 2006. – Т. 3. – 976 с.
30. Шерех Ю. В. Пороги і запоріжжя : Література. Мистецтво. Ідеології : у 3 т. / Ю. В. Шерех. – Харків : Фоліо, 1998. – Т. 2. – 367 с.

10. 3. Інтернет-ресурси

1. Дисиденти [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
2. Епістолярна література – жанр листа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lessons.com.ua/epistolaryna-literatura-zhanr-lista-vidkrite-list>.
3. Листи дисидента Михайла Осадчого до поета Миколи Данька [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://history.sumynews.com/xx/1965-1985/item/77-lysty-dysydenta-mykhaila-osadchoho-do-poeta-mykoly-danka.html>.
4. Лук'яненко Л. Г. Листи політв'язнів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://library.lnu.edu.ua/bibl/index.php?option=com_content&view=article&id=1204:l-lukjanenko-lysty-politv'jazniv&catid=1:latest-news&Itemid=1.
5. Мазоха Г. С. Епістолярна спадщина і парадигми наукового дослідження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/2599/1/05msgspnd.pdf>.
6. Марчук Л. М. Синергетична основа епістолярного стилю як чинник формування національної ідентичності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://politics.ellib.org.ua/pages-5853.html>.
7. Мельникова О. Специфіка дисидентської комунікації в українському радянському суспільстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <file:///D:/User/Downloads/5190-10231-1-PB.pdf>.
8. Микулин А. Концентраційні табори в Советському Союзі. Листи в'язнів з Мордовії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zustrich.quebec-ukraine.com/lib/camp/camp_21.htm.
9. Особливості дисидентського руху в Україні та в світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/culture/11614/>.
10. Ромащенко Л. І. Шістдесятники і шістдесятництво в епістолярії Василя Стуса (за матеріалами збірки «Листи до сина») [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eprints.oa.edu.ua/1321/1/Romaschenko_230412.pdf.